

- Переконавання – це вплив на партнера шляхом спеціального добору фактів, доказів та аргументів. Яке пов'язане з подоланням пізнавальних бар'єрів та викликаних попереднім досвідом суб'єкта.

- Наслідкування це повторення особою зразків поведінки іншої людини, що свідчить про крок до розуміння між людьми [1, с. 251–257].

Важливим є те, що після першої розмови людина складає портрет свого співрозмовника, на основі тих емоційних вражень, які були отримані при розмові.

За результатами аналізу та міркувань, можна сказати, що емотивний компонент є одним із фундаментальних під час спілкування. Тому що саме за допомогою емоцій йде взаємодія між людьми.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Вид. центр «Академія», 2004. 342 с.

Науковий керівник: к.політ.н., доцент Третьякова Т.М.

Квітко Олександра Олександрівна

студентка 2-го курсу магістратури

факультету психології, політології та соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ НАРЦИСИЧНИХ ОСІБ

Протягом всієї історії людства концепція надмірного самолюбвання – нарцисизму досліджувалася філософами, мислителями, психологами. У повсякденній мові поняття «нарцисизм» вживається, зазвичай, для позначення таких негативних якостей, як егоцентризм, пихатість, стан надзвичайної гордовитості та зарозумілості, відчуття грандіозності і всемогутності, прагнення використовувати інших людей для заповнення емоційного вакууму, що утворився внаслідок відсутності емпатії. З позиції філософської моралі, нарцисизм виявляється болючою самозакоханістю.

У психологічній науці нарцисизм розглядається як неусвідомлена частина уявлення особистості про себе [5], що в сучасній зару-

біжній психології описується в термінах нарцисичних станів [3], коли в різній мірі і ступені самоставлення, самооцінка, самоповага різко змінюються в залежності від того, наскільки задовільні відносини людини з іншими людьми, особливо в тих випадках, якщо ці люди їх розчаровують, а також від суб'єктивної оцінки актуального втілення її цілей і прагнень в життя [5].

Сучасні теоретики нарцисизму Х. Когут, К.К. Родевальд, Р. Морф, Ф.В. Денеке і ін. схильні розглядати це явище «виключно як мотиваційний конструкт, в якому «Я» знаходить власну унікальність – це є результат взаємодії внутрішніх когнітивно-афективних процесів і зовнішніх інтерперсональних саморегулюючих стратегій, що вступають в дію на соціокультурній сцені з самого народження людини» [7]. Оптимальний нарцисизм служить основою для розвитку позитивного уявлення особистості про себе і регуляції адекватної самооцінки, задає вектор морально здорової особистості, спрямованої на усвідомлення і внутрішнє прийняття цінності і цілісності свого «Я» [2].

Концептуальні моделі визначення нарцисизму з позиції К.К. Морфа, Ф. Родевальта орієнтовані на широкий контекст соціальних відносин. В їх основі лежить уявлення про особистість, яка демонструє імідж грандіозності, під яким глибоко заховане почуття слабкості та вразливості уявлення про себе. Прихильники даної концепції наводять результати досліджень, в яких аналізують співвідношення грандіозності і уразливості в уявленні про себе у випробовуваних з різною виразністю нарцисизму.

Сучасний погляд на міжособистісну теорію особистості забезпечує ідеальну основу для вивчення дезадаптивних соціальних процесів, пов'язаних з нарцисизмом. Вкорінена у реляційній психоаналітичній теорії Г. Салівана, міжособистісна теорія акцентує увагу на вираженні особистості в контексті соціальних відносин. Зокрема, міжособистісна теорія стверджує, що особистість індивіда відображається в послідовних динамічних моделях перцептивних, поведінкових та афективних процесів, які виникають у міжособистісних ситуаціях. Наприклад, в теорії Т. Лірі [6]. встановив основні виміри

міжособистісного функціонування як посередництва (наприклад, домінантна проти підпорядкованої поведінки) та спілкування (наприклад, афілійована проти сварливої поведінки), що реалізується в структурній моделі міжособистісного циркумплексу. Ці два виміри організовують найбільш помітні риси міжособистісного сприйняття та поведінки. Міжособистісна ситуація може бути визначена коротко як цикли транзакцій двох або більше людей, які взаємодіють, включаючи проксимальну поведінку, ментальне уявлення про себе та інших, а також пов'язаний афект. Звідси випливає, що особистість відображає характерні шаблони афективних і поведінкових реакцій, що здійснюються на внутрішні (тобто психічні конструації) і зовнішні (тобто проксимальна поведінка інших) соціальні сигнали.

Отже, можна визначити, що нарцисизм пов'язаний зі значними міжособистісними проблемами, тому у центрі уваги даного дослідження є вивчення впливу нарцисизму на якість міжособистісних стосунків. Для діагностики нарцисизму залучено «Тест оцінки нарцисизму» (F. -W. Deneke і V. Hilgenstock в адаптації В.Д. Віда, Н.М. Залуцької, А.Я. Вукс) [1]. При виокремленні груп ми спиралися на розрахункові вимоги «Тесту оцінки нарцисизму»: чим вище нарцисичний коефіцієнт, тим більше виражений особистісний нарцисизм. Таким чином із загальної вибірки (n=77) було виділено групу осіб юнацького віку з високими значеннями нарцисичного коефіцієнта (НЮ+, n=13) та групу осіб середнього віку з високим рівнем нарцисичного коефіцієнту (НС+, n=16). Для визначення переважаючого типу взаємодії з оточуючими людьми застосовано «Методика діагностики міжособистісних відносин» (Т. Лірі, адаптація Л.М. Собчик) [4], результати якого надано на рис. 1.

Як видно з рис. 1 в групі осіб юнацького віку (НЮ) домінуючою є відповідально великодушний варіант міжособистісної поведінки проявляється вираженою готовністю допомагати оточуючим, розвиненим почуттям відповідальності. Такий тип відносин характеризується вираженою потребою дотримання соціальних норм поведінки, схильністю до ідеалізації гармонії у міжособистісних стосунках, навіть екзальтація у прояві своїх переконань, виражена емоційна

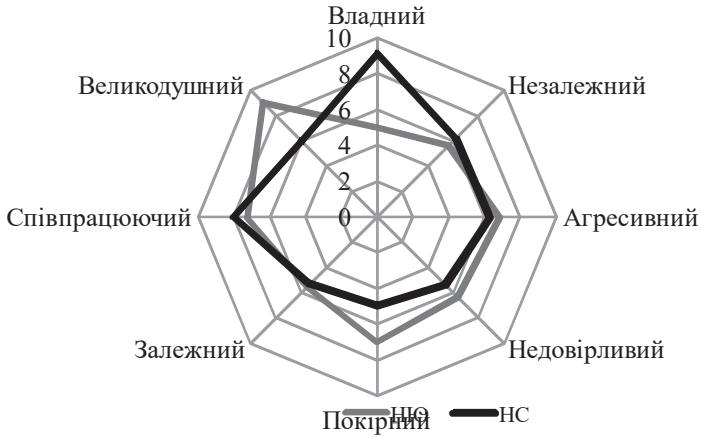

Рис. 1. Профілі міжособистісних стосунків в групі юнацького та середнього віку

залученість, яка може мати більш поверхневий характер, ніж це декларується. Особи даної групи прагнуть до співпраці з референтною групою, до вибудовування дружніх відносин з оточуючими.

В групі осіб середнього віку (НС) визначено владний-лідруючий тип міжособистісних стосунків, що характеризує впевненість у собі, уміння бути наставником та організатором, прагнення до лідерства, керівництва. Їм притаманна оптимістичність, швидкість реакцій, висока активність, виражена мотивація досягнення, тенденція до домінування, підвищений рівень домагань, легкість та швидкість у прийнятті рішень, орієнтація в основному на власну думку та мінімальна залежність від зовнішніх середовищних факторів, екстравертність.

Отже, проведене емпіричне дослідження, спрямоване на вивчення прояву нарцисизму у міжособистісній взаємодії дозволяє зробити певні узагальнення.

Нарцисичні тенденції спостерігаються у представників обох груп, що по-різному впливає на поведінку у міжособистісних стосунках. Так, представники юнацького віку демонструють розчарування у міжособистісних стосунках, відчуття безпорадності, тенденція до зниження самооцінки, нестабільні емоційні переживання

викликають бажання обмежити коло спілкування. Їх бажання до соціального уникнення можна розглядати як підсвідому мету захиститися від нарцисичної травматизації. Також у процесі спілкування вони намагаються нав'язати свою думку, тим самим провокують конфліктні ситуації. Нарциси юнацького віку завжди думають про себе і свої інтереси, і не піклуються про негативний вплив своєї поведінки на інших. Думки і поведінка інших гідні їх уваги тільки в тому випадку, якщо вони служать їх цілям. Зазвичай намагаються приховати свою справжню позицію, задаючи запитання або вдаючи, що цікавляться іншими людьми. Не соромляться бути несправедливими до інших, часто вони навіть не усвідомлюють, що поводяться несправедливо, оскільки вважають, що все, що вони роблять, справедливо і правильно.

Основні характеристики «нарцисів», які були викладені, в цілому вказують на поведінку та ставлення, які вони використовують у своєму міжособистісному спілкуванні.

Таким чином, проведений аналіз дозволив визначити, що в групах осіб юнацького та середнього віку наявні відмінності у прояві нарцисичних рис, що характеризує та обумовлює поведінковий репертуар представників даних груп у міжособистісній взаємодії та налагодженні стосунків з оточенням.

Список використаних джерел:

1. Залуцкая Н.М., Вукс А.Я., Вид В.Д. Индекс функционирования Self-системы (на основе теста оценки нарциссизма). СПб.: НИПНИ им. В.М. Бехтерева, 2003. 47 с.

2. Клепикова Н.М. Операциональное определение нарциссизма в пределах психической нормы: автореф. дисс. ... канд. психол. наук: 19.00.01. Хабаровск, 2011. 23 с.

3. Мак-Вильямс Н. Психоаналитическая диагностика. Понимание структуры личности в клиническом процессе. М.: Класс, 2015. 475 с.

4. Собчик Л.Н. Психология индивидуальности. Теория и практика психодиагностики. СПб.: Издательство «Речь», 2005. 624 с.

5. Deneke F.W. Die Regulation des Selbsterlebens bei Gesunden, psychosomatischen, psychoneurotischen und alkoholkranken Patienten – eintaxonomischer Forschungsansatz. *Psychotherapie, Psychosomatik und medizinische Psychologie*. 1994. Heft. 44. P. 260–280.

6. Leary T. Interpersonal Diagnosis of Personality: A Functional Theory and Methodology for Personality. 2004. 546 p.

7. Morf CC, Torchetti L, Schürch E. Narcissism from the perspective of the dynamic self-regulatory processing model. Theoretical approaches, empirical findings, and treatment. New York, NY: Wiley; 2011. pp. 56–70.

Науковий керівник: к.психол.н., старший викладач Бедан В. Б.

Лелюк Анастасія Сергіївна

*студентка 2-го курсу факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДИСТАНЦІЇ В РОДИНАХ

Актуальність цієї теми не можливо перебільшити, оскільки від соціально-психологічної дистанції, а саме усвідомлення її комфортності залежить якість тих відносин, які будують люди у своєму житті. Дану тему було досліджено такими вченими як Е. Холл, А. Б. Купрейченко, А. В. Петровським, С. В. Духновським та іншими [7]. Забезпечення здорового клімату в родині, сприятливої соціально-психологічної дистанції – це особиста праця кожного із її членів. Під час формування дистанції, у будь-яких міжособистісних відносинах, ми повинні враховувати індивідуальні якості особистостей. З кожною нашою дією сімейні зв'язки повинні зміцнюватись, а не розриватись. Зауваживши негативний розвиток подій у нашій родині ми повинні проаналізувати події та виконати роботу над помилками. Щоб це зробити нам потрібно опиратися не тільки на знання родичів та власних, але і на рекомендації психологів.

Розробка практичних рекомендацій є достатньо індивідуальним процесом, але можна виділити основні, які є допустимі в загальноприйнятих рамках сучасного суспільства.

Щоб запобігти деяких помилок, при будівництві соціально-психологічної дистанції, потрібно дотримуватися основних принципів спільного життя [5, с. 168–169]: не будувати ілюзій; дивитися труднощам у вічі; бути терплячим; слухати та чути один одного; слідкувати за собою; пізнавати психологію партнера та ін.